

FI

FI

FI

EUROOPAN YHTEISÖJEN KOMISSIO

Bryssel 3.10.2008
KOM(2008) 636 lopullinen

2008/0192 (COD)

Ehdotus:

EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON DIREKTIIVI

**miesten ja naisten tasa-arvoisen kohtelun periaatteen soveltamisesta itsenäisiin
ammattiharjoittajiin ja direktiivin 86/613/ETY kumoamisesta**

{SEC(2008)2592}

{SEC(2008)2593}

(komission esittämä)

PERUSTELUT

1. EHDOTUKSEN TAUSTA

Ehdotuksen perustelut ja tavoitteet

Ehdotuksen tarkoituksena on muuttaa yhteisön lainsäädäntöpuitteita, jotka koskevat miesten ja naisten tasa-arvoisen kohtelun periaatteen soveltamista itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän puolisoihinsa. Ehdotuksella kumotaan direktiivi 86/613/ETY¹, ja uutta direktiiviä sovelletaan niihin seikkoihin, jotka eivät kuulu direktiivien 2006/54/EY, 2004/113/EY ja 79/7/ETY soveltamisalaan; tarkoituksena on panna tehokkaammin täytäntöön naisten ja miesten tasa-arvoisen kohtelun periaate itsenäisten ammatinharjoittajien tai itsenäisessä ammatinharjoittamisessa avustavien osalta.

Komissio ilmoitti direktiivin 86/613/ETY tarkistuksesta vuoden 2008 lainsäädäntöohjelmassaan (”forward programming 2008”, kohta 2008/EMPL/021).

Yleinen tausta

Direktiivin 86/613/ETY täytäntöönpanoa koskevassa kertomuksessa² komissio totesi, että direktiivin täytäntöönpanon käytännön tulokset eivät ole täysin tyydyttäviä, kun tarkastellaan direktiivin päätavoitetta, joka on avustavien puolisoiden aseman parantaminen.

*Naisten ja miesten tasa-arvon etenemissuunnitelmassa*³ komissio ilmoitti, että parantaakseen tasa-arvoa koskevaa hallintotapaa se aikoo ”tarkastella EU:n nykyistä tasa-arvolainsäädäntöä, joka ei sisälly vuoden 2005 uudelleenlaadintaan, säädösten päivittämiseksi, nykyaikaistamiseksi ja uudelleenlaaditukseksi tarpeen mukaan”. Direktiivi 86/613/ETY ei sisälly tähän uudelleenlaadintaan.

Neuvosto kehotti joulukuussa 2007⁴ komissiota ”harkitsemaan, onko neuvoston direktiiviä 86/613/ETY tarvittaessa tarkistettava itsenäisten ammatinharjoittajien ja heitä avustavien puolisoiden äitiyteen ja isyyteen liittyvien oikeuksien varmistamiseksi”.

Euroopan parlamentti on toistuvasti kehottanut⁵ komissiota tarkistamaan direktiiviä ja erityisesti parantamaan avustavien puolisoiden asemaa maatalousalalla.

Lissabonissa maaliskuussa 2000 kokoontunut Eurooppa-neuvosto asetti strategisen tavoitteen, jonka mukaan unionista on tultava ”maailman kilpailukykyisin ja dynaamisin tietoon

¹ Neuvoston direktiivi 86/613/ETY, annettu 11 päivänä joulukuuta 1986, miesten ja naisten tasa-arvoisen kohtelun periaatteen soveltamisesta itsenäisiin ammatinharjoittajiin, maatalousalalla toimivat ammatinharjoittajat mukaan lukien, ja itsenäisinä ammatinharjoittajina toimivien naisten suojeluun raskauden ja synnytyksen perusteella (EYVL L 359, 19.12.1986, s. 56).

² Komission kertomus miesten ja naisten tasa-arvoisen kohtelun periaatteen soveltamisesta itsenäisiin ammatinharjoittajiin, maatalousalalla toimivat ammatinharjoittajat mukaan lukien, ja itsenäisinä ammatinharjoittajina toimivien naisten suojeluun raskauden ja synnytyksen perusteella 11 päivänä joulukuuta 1986 annetun neuvoston direktiivin 86/613/ETY täytäntöönpanosta (KOM(94) 163).

³ Komission tiedonanto neuvostolle, Euroopan parlamentille, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle – Naisten ja miesten tasa-arvon etenemissuunnitelma (KOM(2006) 92).

⁴ Asiakirja SOC 385, 4.12.2007.

⁵ Ks. Euroopan parlamentin tuorein mietintö naisten asemasta EU:n maaseutualueilla (2007/2117(INI)), annettu 12 päivänä maaliskuuta 2008, esittelijä Christa Klass, A6-0031/2008.

perustuva talous, joka kykenee ylläpitämään kestäväää talouskasvua, luomaan uusia ja parempia työpaikkoja ja lisäämään sosiaalista yhteenkuuluvuutta”.

Saavuttaakseen strategisen tavoitteensa uusista ja paremmista työpaikoista ja yhdenvertaisten mahdollisuuksien tarjoamisesta kaikille unionin on lisättävä yleensäkin yrittäjyyttä ja erityisesti naisten yrittäjyyttä. Tämä on tunnustettu komission tiedonannoissa *Pienet ensin*⁶ ja *Uudistettu sosiaalinen toimintaohjelma*⁷.

Ehdotuksen alalla voimassa olevat säännökset

Direktiivi 86/613/ETY kattaa kaksi eri henkilöryhmää: itsenäiset ammatinharjoittajat ja heidän avustavat puolisonsa. Näiden kahden henkilöryhmän oikeudelliset tilanteet kuitenkin eroavat toisistaan.

Itsenäisiin ammatinharjoittajiin voidaan soveltaa tietyillä aloilla myös muuta lainsäädäntöä, jolla pannaan naisten ja miesten tasa-arvoisen kohtelun periaate täytäntöön. Sukupuoleen perustuva syrjintä on kielletty sosiaaliturvan ja muun sosiaalisen suojelun alalla (direktiivi 79/7/ETY), ammatillisissa sosiaaliturvajärjestelmissä (direktiivi 86/378/ETY), itsenäisen ammatin harjoittamista koskevissa edellytyksissä (direktiivit 2002/73/EY ja 2006/54/EY) sekä tavaroiden ja palveluiden saatavuuden alalla (direktiivi 2004/113/EY).

Avustavien puolisoitten osalta sen sijaan direktiivi 86/613/ETY on ainoa EU:n tasolla sovellettava säädös.

Komissio antoi vuonna 1994 direktiivin 86/613/ETY täytäntöönpanosta kertomuksen⁸, jossa se mm. totesi, että puhtaasti oikeudelliselta kannalta tarkasteltuna vaikuttaa siltä, että direktiivi 86/613/ETY on pantu jäsenvaltioissa täytäntöön. Direktiivin täytäntöönpanon käytännön tulokset eivät kuitenkaan ole täysin tyydyttäviä, kun tarkastellaan direktiivin päätavoitetta, joka on avustavien puolisoitten aseman parantaminen. Kertomuksessa tuotiin myös esiin avustavia puolisoita käsittelevän yleisen politiikan puute ja todettiin, että ainoa tapa, jolla puolison työn tunnustamista koskeva tavoite todennäköisesti saavutetaan, on se, että puolisoille myönnetään omat sosiaaliturvaoikeudet.

Johdonmukaisuus suhteessa unionin muuhun politiikkaan ja muihin tavoitteisiin

Ehdotuksen tavoite on täysin johdonmukainen EU:n muun politiikan kanssa ja varsinkin Lissabonin kasvua ja työllisyyttä koskevan strategian kanssa. Komission tavoitteena on perustamissopimuksen mukaisesti poistaa epätasa-arvo ja edistää naisten ja miesten tasa-arvoa kaikissa toimissa. Sukupuolten tasa-arvo on keskeisellä sijalla Lissabonin strategiassa: koska sukupuolten erot itsenäisessä ammatinharjoittamisessa ovat suuret, näiden erojen kaventaminen yrittäjyyden alalla on olennaisen tärkeää, jos halutaan saavuttaa naisten työllisyysastetta koskevat tavoitteet.

⁶ KOM(2008) 394.

⁷ KOM(2008) 412.

⁸ Komission kertomus miesten ja naisten tasa-arvoisen kohtelun periaatteen soveltamisesta itsenäisiin ammatinharjoittajiin, maatalousalalla toimivat ammatinharjoittajat mukaan lukien, ja itsenäisinä ammatinharjoittajina toimivien naisten suojeluun raskauden ja synnytyksen perusteella 11 päivänä joulukuuta 1986 annetun neuvoston direktiivin 86/613/ETY täytäntöönpanosta (KOM(94) 163).

2. ASIANOMAISTEN OSAPUOLTEN KUULEMINEN JA VAIKUTUSTEN ARVIOINTI

Kuuleminen

Valmistellessaan tätä aloitetta työllisyys-, sosiaali- ja tasa-arvoasioiden pääosasto kuuli kaikkia asiaan mahdollisesti liittyviä sidosryhmiä, sekä niitä, joita aloite mahdollisesti koskee, ja niitä, jotka ovat mukana sen täytäntöönpanossa.

Komissio kuuli siis Euroopan tason työmarkkinaosapuolia, muita sidosryhmiä, jäsenvaltioita sekä miesten ja naisten yhtäläisiä mahdollisuuksia käsittelevää neuvoa-antavaa komiteaa.

Kuullut järjestöt esittivät eriäviä näkökantoja direktiivin tarkistuksesta. Ammattiliitot ja maatalousalan järjestöt kannattivat direktiivin muuttamista ja itsenäisten ammatinharjoittajien ja avustavien puolisoitten tasa-arvon parantamista.

Maatalousjärjestöjä edustava järjestö tuki maatalousyritysten kaikille osapuolille yhtäläisiä oikeuksia yhtäläisestä sitoutumisesta työhön. Pk-yrityksiä ja toimialakohtaisia työnantajia edustavat järjestöt taas olivat enimmäkseen huolissaan muutosten mahdollisista kustannuksista ja vastustivat kaikkia muutoksia, jotka korottaisivat sosiaaliturvamaksuja.

Miesten ja naisten yhtäläisiä mahdollisuuksia käsittelevää neuvoa-antavaa komiteaa (jossa on jäsenvaltioiden, Euroopan tason työmarkkinaosapuolten ja kansalaisjärjestöjen edustajia), jota myös kuultiin, katsoi että direktiiviä on muutettava, jotta avustaville puolisoille voidaan antaa selvä ammattiasema, mihin sisältyy kuuluminen sosiaaliturvajärjestelmän piiriin, ja jotta itsenäisille ammatinharjoittajille ja avustaville puolisoille voidaan tarjota palkallinen äitiys-/isyysvapaa.

Euroopan naisten etujärjestö (European Women's Lobby) tuki neuvoa-antavan komitean kantaa. EU-maiden perhejärjestöjen liitto (COFACE) kannatti voimakkaasti direktiivin 86/613/ETY tarkistusta, jotta itsenäisinä ammatinharjoittajina toimivat naiset saisivat riittävän pituisen äitiysloman, jolla varmistetaan normaaliraskauden moitteeton sujuminen ja äidin toipuminen normaalin synnytyksen jälkeen, ja jotta jäsenvaltiot velvoitetaan tunnustamaan avustavien puolisoitten panos perheyrytyksissä ja varmistamaan, että he saavat samantasoisien sosiaalisen suojelun kuin itsenäiset ammatinharjoittajat.

Myös jäsenvaltioiden kannat olivat kaukana yksimielisestä: jotkin halusivat parantaa EU:n lainsäädäntöpuutteita, jotkin taas eivät nähneet tarvetta tarkistaa direktiivin soveltamisalaan kuuluvaa kansallista lainsäädäntöä tai EU:n lainsäädäntöpuutteita.

Komissio on ottanut mahdollisuuksien mukaan huomioon kuulemisessa ilmaissut kannat ja on toteuttanut ainoastaan toimia, jotka ovat ehdottoman välttämättömät yhdenvertaisen kohtelun periaatteen panemiseksi täytäntöön, ja on arvioinut perusteellisesti eri toimintavaihtoehtojen kustannukset ja hyödyt.

Asiantuntijatiedon käyttö

Tarkastellessaan tarvetta direktiivin 86/613/ETY tarkistamiseen komissio pyysi naisten ja miesten tasa-arvoa koskevan yhteisön lainsäädännön soveltamisen alalla toimivaa riippumattomien oikeudellisten asiantuntijoiden verkostoa laatimaan raportin⁹ direktiivin täytäntöönpanosta, sen puutteista ja heikkouksista sekä tavoista, joilla sitä voitaisiin parantaa.

Komissio tilasi tutkimuksen¹⁰, jossa tehtäisiin katsaus jäsenvaltioiden tilanteeseen ja arvioitaisiin eri toimintavaihtoehtojen kustannuksia ja hyötyjä.

Muitakin selvityksiä on hyödynnetty, erityisesti uusien yrittäjien ja heidän avustavien puolisoitensa sosiaaliturvaa käsitteleviä hyviä käytäntöjä (*Good practices on social protection of new entrepreneurs and assisting partners and the impact on business creation*)¹¹.

Vaikutusten arviointi

Vaikutustenarviointiraportissa tarkasteltiin, olisiko direktiivin 86/613/ETY tarkistaminen hyödyllistä ottaen huomioon sen tärkeimmät tavoitteet, jotka ovat parantaa naisten ja miesten yhdenvertaisen kohtelun periaatteen soveltamista ja lisätä itsenäistä ammatinharjoittamista naisten keskuudessa.

Tältä osin kartoitettiin kolme keskeistä toimintavaihtoehtoa: ei toteuteta EU-tason toimia, toteutetaan ei-sitovia toimia tai muutetaan direktiiviä 86/613/ETY.

Tämän jälkeen raportissa tarkasteltiin näiden kolmen vaihtoehdon vaikutuksia. Tätä varten direktiivin muuttamista koskeva vaihtoehto jaettiin vielä neljään toimintavaihtoehtoon (jotka eivät ole toisensa poissulkevia):

- parannetaan äitiyteen liittyvää suojaa
- tarjotaan lomaa perheenjäsenten hoitamista varten
- tunnustetaan avustavien puolisoitensa panos
- annetaan kansallisille tasa-arvoelimille toimivalta alalla.

Kunkin vaihtoehdon analysoinnin jälkeen raportissa päädyttiin siihen, että jos EU:n tasolla ei toteuteta uusia toimia, mikään tavoitteista ei täyty. Siinä myös pääteltiin, että ei-sitovat toimet olisi säilytettävä ja niitä oli kehitettävä mutta ne eivät ole vaihtoehto direktiivin muuttamiselle. Direktiivin tarkistusta pidettiin ainoana vaihtoehtona, jolla voidaan päästä tavoitteisiin.

Kustannuksista vaikutustenarviointiraportissa pääteltiin, että itsenäisille ammatinharjoittajille myönnettävästä äitiyslomasta aiheutuvat kustannukset ovat alhaiset niille kahdeksalle jäsenvaltiolle, joissa ei vielä tarjota tätä mahdollisuutta. Vaihtoehdon täytäntöönpanon

⁹ Selvitys on saatavilla osoitteessa http://ec.europa.eu/employment_social/gender_equality/legislation/report_draft2.pdf.

¹⁰ Ei vielä saatavilla internetissä.

¹¹ Selvitys on saatavilla osoitteessa http://ec.europa.eu/enterprise/entrepreneurship/craft/craft-studies/documents/social_protection_final_report_en.pdf.

vaikutus voi olla neutraali sosiaaliturvan kannalta, jos itsenäiset ammatinharjoittajat maksavat sen täysin itse. Tällöin sosiaaliturvajärjestelmään suoritettavien maksujen enimmäiskorotus olisi vähäinen (Liettuan 0,05 prosentista Bulgarian 1,75 prosenttiin). Käytännössä sosiaaliturvan rahoitus tulee eri lähteistä (itsenäisten ammatinharjoittajien maksuosuudet ja verotus), minkä vuoksi kustannukset jakautuisivat jäsenvaltioiden ja itsenäisten ammatinharjoittajien kesken.

Toimenpiteiden taloudellista vaikutusta voidaan kuitenkin myös vähentää antamalla itsenäisinä ammatinharjoittajina toimiville naisille mahdollisuus valita, pitävätkö he äitiyslomaa.

Vaihtoehdosta, jonka mukaan avustaville puolisoille myönnettäisiin sama suojan taso kuin itsenäisille ammatinharjoittajille, sosiaaliturvajärjestelmille aiheutuvat kustannukset voivat olla neutraalit ainakin kahdessa tapauksessa: jos kustannukset siirretään kokonaan itsenäisten ammatinharjoittajien maksettavaksi maksuosuuksien suhteellisella korottamisella tai jos jäsenvaltiot jakavat etuudet ja maksuosuudet perheyrytyksessä tavalla, jossa otetaan huomioon itsenäisten ammatinharjoittajien ja avustavien puolisojen prosenttiosuus toiminnasta perheyrytyksessä. Jälkimmäisessä tapauksessa toimenpiteen vaikutukset ovat neutraalit sosiaaliturvajärjestelmien kustannusten ja maksujen osalta.

Toimenpiteen rahoitusvaikutusta voidaan joka tapauksessa lieventää antamalla avustavien puolisojen valita, liittyvätkö he itsenäisten ammatinharjoittajien sosiaaliturvajärjestelmään.

Raportissa päädyttiin siihen, että parhaiten tavoitteet täyttävä vaihtoehto olisi ehdotus direktiiviksi, jolla muutetaan direktiiviä 86/613/ETY. Kun otetaan huomioon mahdollisten vaihtoehtojen kustannukset jäsenvaltioille ja itsenäisille ammatinharjoittajille, parhaaseen lähestymistapaan sisältyvät seuraavat:

- tarjotaan mahdollisuus äitiyslomaan itsenäisinä ammatinharjoittajina toimiville naisille
- tunnustetaan avustavien puolisojen panos perheyrytyksissä tarjoamalla heille mahdollisuus vastaavaan sosiaaliturva kuin itsenäisinä ammatinharjoittajina toimiville puolisoille ja
- annetaan toimivalta kansallisille tasa-arvoelimille syrjintätapauksissa.

3. OIKEUDELLISET NÄKÖKOHDAT

Oikeusperusta

Rooman sopimuksen 119 artiklaa ei sovellettu itsenäisiin ammatinharjoittajiin. Tilanne muuttui Amsterdamin sopimuksen voimaantulon myötä. Nyt 141 artiklan 3 kohtaa sovelletaan ”työtä ja ammattia koskeviin kysymyksiin”, ja näin ollen se kattaa myös itsenäiset ammatinharjoittajat.

Rooman sopimuksen 119 artiklan soveltamisalan rajoituksen vuoksi direktiivin 86/613/ETY oikeusperustana käytettiin 100 ja 235 artiklaa, jotka antavat neuvostolle mahdollisuuden antaa direktiivejä, kun halutaan lähentää jäsenvaltioiden lainsäädäntöä, joka suoraan vaikuttaa sisämarkkinoiden toteuttamiseen tai toimintaan, tai kun yhteisön toimet ovat osoittautuneet tarpeellisiksi yhteisön jonkin tavoitteen saavuttamiseksi eikä perustamissopimuksessa ole määrätty tarvittavasta toimivallasta.

Tämän ehdotuksen perustana voidaan nyt käyttää erityistä oikeusperustaa eli perustamissopimuksen 141 artiklaa.

Toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaatteet

Perustamissopimuksen 2 artiklassa todetaan, että miesten ja naisten välisen tasa-arvon edistäminen on yksi Euroopan yhteisön tehtävistä.

Naisten pieni osuus itsenäisistä ammatinharjoittajista on sukupuolten eriarvoisuuteen liittyvä seikka: naiset eivät ole tasa-arvoisessa asemassa sikäli, että perhevelvoitteilla vaikuttaa olevan negatiivinen vaikutus naisten yrittäjyyteen miehiin verrattuna.

Avustavien puolisoiden osalta sosiaaliturvan puute ja se, että heidän panostaan perheyriyksissä ei tunnusteta, antavat joillekin yrityksille perusteetonta kilpailuetua, joten aloitteella taattaisiin tasapuoliset toimintaedellytykset kaikkialla Euroopassa.

EU:ssa on jo voimassa direktiivi 86/613/ETY, jossa käsitellään joitakin tähän ehdotukseen kuuluvia seikkoja. EU:n säädös on ainoa tapa taata tasapuoliset toimintaedellytykset Euroopassa. Voimakkaasti toisistaan eroavat kansalliset lainsäädännöt, varsinkin avustavien puolisoiden aseman osalta, voivat johtaa joidenkin yritysten perusteettomaan kilpailuetuun maissa, joissa suojan taso on alhainen tai suojaa ei ole.

Ehdotuksessa säädetään vain siitä, mikä on tarpeen, jotta aloitteen tavoite saavutetaan.

Ehdotettu direktiivi on vähimmäisvaatimukset sisältävä säädös, jossa asetetaan vähimmäistason perusvaatimukset mutta annetaan jäsenvaltioille mahdollisuus asettaa tiukempia vaatimuksia. Direktiivissä ei vaadita, että kaikille avustaville puolisoille myönnetään sama sosiaaliturva kuin itsenäisille ammatinharjoittajille vaan että avustavilla puolisoilla on **omasta pyynnöstään** mahdollisuus saada vähintään samantasoinen suoja kuin itsenäisillä ammatinharjoittajilla. Jäsenvaltioilla on edelleen toimivalta vahvistaa maksujen taso ja kaikki etuuksia ja maksuja koskevat järjestelyt edellyttäen, että direktiivin vähimmäisvaatimuksia noudatetaan.

Näin ollen ehdotuksessa noudatetaan toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaatteita, koska se toteutetaan asianmukaisella tasolla eikä siinä säädetä enemmästä kuin mikä on ehdottoman välttämätöntä EU:n tasolla aloitteen tavoitteiden saavuttamiseksi.

Välineen valinta

Koska tarkoituksena on korvata voimassaoleva direktiivi, asianmukaisin säädös on direktiivi.

Direktiivi on joka tapauksessa asianmukainen säädös, jolla varmistetaan yhtenäinen vähimmäissuojan taso kaikissa jäsenvaltioissa mutta annetaan jäsenvaltioiden päättää, mikä on paras tapa panna säännöt täytäntöön.

Vastaavuustaulukko

Jäsenvaltioiden on toimitettava komissiolle kirjallisina kansalliset säännökset, joilla direktiivi saatetaan osaksi kansallista lainsäädäntöä, sekä kyseisten säännösten ja tämän direktiivin välinen vastaavuustaulukko.

Euroopan talousalue

Direktiivi on merkityksellinen Euroopan talousalueelle, ja sitä sovelletaan EU:n ulkopuolisissa Euroopan talousalueen jäsenvaltioissa ETA:n sekakomitean päätöksen mukaisesti.

4. TALOUSARVIOVAIKUTUKSET

Ehdotus ei vaikuta yhteisön talousarvioon.

5. YKSITTÄISTEN SÄÄNNÖSTEN YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 artikla:

Ehdotuksen 1 artiklan 1 kohta vastaa direktiivin 86/613/ETY 1 artiklaa. Siinä esitetään direktiivin tarkoitus eli itsenäisinä ammatinharjoittajina toimivien naisten ja miesten tasa-arvoisen kohtelun periaatteen täytäntöönpano. Direktiivi kattaa vain ne seikat, joita direktiivit 2006/54/EY ja 79/7/ETY eivät jo kata.

Ehdotuksen 1 artiklan 2 kohdassa vahvistetaan direktiivin henkilöllinen soveltamisala. Se on sama kuin direktiivin 86/613/EY 2 artiklassa, eli siihen kuuluvat itsenäiset ammatinharjoittajat ja avustavat puoliset.

1 artiklan 3 kohdassa selvennetään, että direktiivin soveltamisalaan eivät kuulu miesten ja naisten yhdenvertaisen kohtelun periaatteen täytäntöönpanosta tavaroiden ja palvelujen saatavuuden ja tarjonnan alalla annetun direktiivin 2004/113/EY kattamat seikat. Erityisesti direktiivin 2004/113/EY 5 artiklaa sovelletaan edelleen vakuutus sopimuksiin ja niihin liittyviin rahoituspalveluihin.

2 artikla:

Ehdotuksen 2 artiklassa esitetään direktiivissä käytettyjen käsitteiden määritelmät. 'Itsenäisen ammatinharjoittajan' ja 'avustavan puolison' määritelmät on otettu direktiivin 86/613/ETY 2 artiklasta. 'Avustavien aviopuolisoiden' määritelmää on muutettu siten, että siihen on lisätty sanat 'avustavien' ja 'tai avopuolisoiden'. Muutoksen tarkoituksena on kattaa kaikki kansallisessa lainsäädännössä avopuolisoiksi tunnustetut henkilöt, jotka osallistuvat säännöllisesti perheyriksen toimintaan aviosäädystä riippumatta. Epäselvyyksien poistamiseksi englanninkielisissä teksteissä korvataan sana 'partner' sanalla 'business partner'.

'Välitöntä syrjintää', 'välillistä syrjintää', 'häirintää' ja 'sukupuolista häirintää' koskevat määritelmät on otettu voimassa olevasta yhteisön lainsäädännöstä, eikä niissä poiketa aiemmin sovitusta lähestymistavoista. Välittömän ja välillisen syrjinnän sekä sukupuoleen perustuvan ja sukupuolisen häirinnän käsitteet ovat soveltuvien osin samat kuin direktiiveissä 2000/43/EY, 2000/78/EY, 2002/73/EY, 2004/113/EY ja 2006/54/EY.

Sukupuoleen perustuvaa ja sukupuolista häirintää ei esiinny pelkästään työpaikoilla vaan myös muilla elämänalueilla, myös itsenäisen ammatinharjoittamisen yhteydessä. Nämä kaksi käsitettä on määritelty erikseen, kuten direktiiveissä 76/207/ETY ja 2006/54/EY, koska kyseessä on eri ilmiö. Sukupuoleen perustuva häirintä tarkoittaa henkilön epäedullista kohtelua sukupuolen perusteella, mutta se ei ole välttämättä sukupuolista luonteeltaan. Sukupuolisessa häirinnässä on kyse ei-toivotusta fyysisestä, sanallisesta tai sanattomasta seksuaalisväritteisestä käyttäytymisestä.

3 artikla:

Ehdotuksen 3 artiklan 1 kohdassa esitetään direktiivissä sovellettava yhdenvertaisen kohtelun periaate. Se perustuu direktiivin 86/613/EY 3 ja 4 artiklaan. Säännöksellä kielletään välitön tai välillinen syrjintä, joka liittyy yrityksen perustamiseen, varustamiseen tai laajentamiseen taikka kaikenlaisen itsenäisen ammatinharjoittamisen käynnistämiseen.

Ehdotuksen 3 artiklan 2 kohdassa selvennetään, että molempia edellä mainittuja häirintämuotoja pidetään sukupuoleen perustuvana syrjintänä ja ne ovat sen vuoksi kiellettyjä.

3 artiklan 3 kohdan mukaan ohjetta syrjintään pidetään syrjintänä. Samanlainen säännös sisältyy EY:n perustamissopimuksen 13 artiklaan perustuviin direktiiveihin 2000/43/EY ja 2000/78/EY sekä perustamissopimuksen 141 artiklan 3 kohtaan perustuvaan direktiiviin 2006/54/EY miesten ja naisten yhtäläisten mahdollisuuksien ja yhdenvertaisen kohtelun periaatteen täytäntöönpanosta työhön ja ammattiin liittyvissä asioissa.

4 artikla:

Säännöksessä käsitellään positiivisia erityistoimia. Voimassa olevien direktiivien, erityisesti direktiivin 2004/113/EY, mallin mukaan siinä vahvistetaan, että jäsenvaltiot voivat pitää voimassa tai ottaa käyttöön erityistoimenpiteitä, joiden tarkoituksena on hyvittää sukupuoleen liittyviä haittoja direktiivin soveltamisalalla. Toimenpiteiden on oltava tarpeellisia, niissä on keskityttävä tietyn epäkohdan poistamiseen ja niiden on oltava määräaikaista eli ne eivät saa olla voimassa pidempään kuin on tarpeen kartoitetun ongelman ratkaisemiseksi. Naisilla on esimerkiksi ollut eri syistä perinteisesti enemmän ongelmia kuin miehillä yrityksen käynnistämisessä, esimerkiksi pääomasijoitusten saamisessa ja tuen hankkimisessa liikeidean kehittämiseksi. Yhdenvertaisen kohtelun periaatteen soveltaminen todennäköisesti parantaa tilannetta, mutta se ei luultavasti ole yksinään riittävä poistamaan naisten epäedullisempaa asemaa alalla. Komissio katsoo, että direktiivillä ei pitäisi kieltää mahdollisuutta ottaa käyttöön toimenpiteitä, joilla kavennetaan sukupuolten välisiä eroja yrittäjyyden alalla jäsenvaltioissa, ja että sen vuoksi jäsenvaltioilla pitäisi olla mahdollisuus poiketa yhdenvertaisen kohtelun periaatteesta. Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen positiivisia erityistoimia koskevan oikeuskäytännön mukaisesti toimenpiteillä ei tietenkään pidä antaa automaattisesti ja ehdottomasti etua naisille, jos sekä naiset että miehet ovat päteviä.

5 artikla:

Ehdotuksen 5 artikla vastaa direktiivin 86/613/EY 5 artiklaa. Tärkein muutos on 'tai avopuolisoiden' lisääminen sen selventämiseksi, että säännös koskee itsenäisen ammatinharjoittajan kansallisessa lainsäädännössä avopuolisoksi tunnustettua puolisoa siviilisäädystä riippumatta.

6 artikla:

Ehdotuksen 6 artikla vastaa direktiivin 86/613/EY 6 artiklaa. Uuden säännöksen mukaan avustavilla puolisoilla on omasta pyynnöstään oltava mahdollisuus saada vähintään samantasoinen suoja kuin itsenäisillä ammatinharjoittajilla on. Siinä ei säädetä, että itsenäisten ammatinharjoittajien pitäisi kuulua jonkin erityisen sosiaaliturvajärjestelmän piiriin. Siinä yksinkertaisesti edellytetään, että avustavat puoliset voivat halutessaan liittyä samaan sosiaaliturvajärjestelmään, johon itsenäiset ammatinharjoittajat kuuluvat. Artiklan mukaan päätöksen järjestelmään liittymisestä tekee avustava puoliso ja jäsenvaltioita ainoastaan edellytetään tekemään valinnasta mahdollinen. Jäsenvaltioilla on edelleen

toimivalta vahvistaa maksujen taso ja kaikki etuuksia ja maksuja koskevat järjestelyt edellyttäen, että direktiivin vähimmäisvaatimuksia noudatetaan.

7 artikla:

Ehdotuksen 7 artiklalla muutetaan huomattavasti direktiivin 86/613/ETY 8 artiklaa. Vanhan direktiivin mukaan jäsenvaltioiden on tutkittava, onko ja millä edellytyksillä itsenäisinä ammatinharjoittajina toimivilla naisilla ja itsenäisten ammatinharjoittajien vaimoilla on raskaudesta ja synnytyksestä johtuvan ammattitoiminnan keskeytymisen aikana mahdollisuus saada väliaikaista sijaisapua taikka oikeus sosiaaliturvajärjestelmästä tai jostakin muusta julkisesta sosiaalihuoltojärjestelmästä maksettaviin rahaetuuksiin.

Ehdotetussa 7 artiklan 1 kohdassa säädetään, että itsenäisinä ammatinharjoittajina toimivilla naisilla ja avustavilla puolisoilla pitäisi olla oikeus – omasta pyynnöstään – direktiivissä 92/85/ETY säädettyyn äitiyslomaan.

7 artiklan 2 ja 3 kohdan mukaan tällaisesta äitiyslomasta on maksettava palkkaa, joka vastaa vähintään sairauspäivärahaa, jollei kansallisessa lainsäädännössä säädetystä enimmäisrajoista muuta johdu. Jos kyseessä olevalla henkilöllä ei ole oikeutta sairauspäivärahaan, maksun olisi vastattava kansallisella tasolla vahvistettua asianmukaista korvausta.

Itsenäiseen ammatinharjoittamiseen liittyvät erityispiirteet huomioon ottaen 7 artiklan 4 kohdalla annetaan mahdollisuuksien mukaan itsenäistä ammattia harjoittaville naisille mahdollisuus käyttää tilapäistä sijaispalvelua vaihtoehtona rahalliselle korvaukselle. Näin itsenäisinä ammatinharjoittajina toimivat naiset voisivat pitää äitiysloman ja jatkaa liiketoimintaa tilapäisen sijaisen avulla.

8 artikla:

8 artikla liittyy oikeuksien puolustamiseen niin, että direktiivin mukaiset velvoitteet pannaan täytäntöön. Siinä annetaan erityisesti henkilöille, jotka katsovat joutuneensa syrjinnän kohteeksi, mahdollisuus tehdä valitus hallinnollisen ja/tai tuomioistuinmenettelyn kautta puolustaakseen oikeuttaan yhdenvertaiseen kohteluun.

Oikeudellista suojaa vahvistaa lisäksi järjestöille annettava oikeus ajaa kannetta uhrin puolesta.

9 artikla:

9 artikla käsittelee korvausta ja hyvitystä. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että kansallisessa lainsäädännössä säädetään todellisesta ja tehokkaasta korvauksesta tai hyvityksestä, kuten perustamissopimuksen 13 ja 141 artiklaan perustuvissa direktiiveissä.

10 artikla:

10 artiklassa edellytetään, että jäsenvaltiot nimeävät kansalliset elimet edistämään tasa-arvoista kohtelua direktiivin kattamilla aloilla. Siinä toistetaan direktiivien 2000/43/EY, 2002/73/EY, 2004/113/EY ja 2006/54/EY samanlaiset säännökset.

Artiklassa säädetään puitteista kansallisille elimille, joiden on tarkoitus toimia riippumattomasti yhdenvertaisen kohtelun periaatteen edistämiseksi. Jäsenvaltiot voivat päättää, että nämä elimet ovat samat kuin joista säädetään työmarkkinoita koskevassa

direktiivissä 2002/73/EY eli nykyään direktiivissä 2006/54/EY ja/tai tavaroiden ja palveluiden saatavuutta koskevassa direktiivissä 2004/113/EY. Jäsenvaltiot voivat perustaa nämä elimet alue- tai paikallistasolle, kunhan järjestelyt kattavat koko maan alueen.

Direktiiviehdotukseen sisältyy joukko vaatimuksia, jotka koskevat näitä jäsenvaltioihin perustettavia elimiä; ne ovat samansuuntaisia kuin edellä mainituissa direktiiveissä säädetyt vaatimukset.

11 artikla:

11 artikla on vakiosäännös, joka koskee avoimuutta ja sen varmistamista, että direktiivin kattaman alan säännöksistä tiedotetaan niille, joita asia koskee.

12 artikla:

Kyseessä on vakiosäännös, jossa vahvistetaan, että direktiivin saattaminen osaksi kansallista lainsäädäntöä ei voi olla syy alentaa suojan tasoa, joka jo tarjotaan kansallisessa lainsäädännössä direktiivin soveltamisalaan kuuluville henkilöille ja soveltamisalaan kuuluvissa asioissa.

13 artikla:

Säännöksessä esitetään menettelyt, jotka koskevat yhdenvertaisen kohtelun periaatteen täytäntöönpanon valvontaa ja siitä raportointia. Raportointimenettelyiden mukaan jäsenvaltioiden on raportoitava komissiolle [kuusi vuotta direktiivin hyväksymisen jälkeen] ja komissio raportoi sitten Euroopan parlamentille ja neuvostolle vuotta myöhemmin.

Direktiivin vaikutusta arvioidaan näin olleen huolellisesti, ja lainsäädäntöpuutteisiin tarvittavia mukautuksia voidaan ehdottaa hyvissä ajoin.

14 artikla:

Säännöksessä esitetään menettelyt direktiivin täytäntöönpanoa varten. Komissio ehdottaa, että jäsenvaltioilla olisi yleisesti ottaen oltava kaksi vuotta aikaa saattaa direktiivi osaksi kansallista lainsäädäntöä ja lisäksi [kaksi] vuotta noudattaakseen 6 artiklaa, joka koskee avustavia puolisoita.

Hiljattain hyväksytyyn käytännön mukaisesti artiklassa vaaditaan jäsenvaltioita toimittamaan kirjallisina kansalliset säännökset, joilla direktiivi saatetaan osaksi kansallista lainsäädäntöä, sekä kyseisten säännösten ja tämän direktiivin välinen vastaavuustaulukko.

15 artikla:

Säännöksellä kumotaan direktiivi 86/613/ETY 13 artiklassa säädetyistä päivästä, johon mennessä jäsenvaltioiden on pantava direktiivi täytäntöön.

Ehdotus:

EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON DIREKTIIVI

miesten ja naisten tasa-arvoisen kohtelun periaatteen soveltamisesta itsenäisiin ammattinharjoittajiin ja direktiivin 86/613/ETY kumoamisesta

EUROOPAN PARLAMENTTI JA EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, jotka

ottavat huomioon Euroopan yhteisön perustamissopimuksen ja erityisesti sen 141 artiklan 3 kohdan,

ottavat huomioon komission ehdotuksen¹²,

ottavat huomioon Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunnon¹³,

ottavat huomioon alueiden komitean lausunnon¹⁴,

noudattavat perustamissopimuksen 251 artiklassa määrättyä menettelyä

sekä katsovat seuraavaa:

- (1) Miesten ja naisten tasa-arvoisen kohtelun periaatteen soveltamisesta itsenäisiin ammattinharjoittajiin, maatalousalalla toimivat ammattinharjoittajat mukaan lukien, ja itsenäisinä ammattinharjoittajina toimivien naisten suojeluun raskauden ja synnytyksen perusteella 11 päivänä joulukuuta 1986 annetulla neuvoston direktiivillä 86/613/ETY¹⁵ varmistetaan, että miesten ja naisten tasa-arvoisen kohtelun periaatetta sovelletaan jäsenvaltioissa itsenäisiin ammattinharjoittajiin ja niihin, jotka avustavat tällaisen ammatin harjoittamisessa. Direktiivi 86/613/ETY ei ole kuitenkaan ollut kovin tehokas itsenäisten ammattinharjoittajien ja avustavien puolisoitten kannalta, ja sen soveltamisalaa olisikin harkittava uudelleen, koska sukupuoleen perustuvaa syrjintää ja häirintää esiintyy myös muualla kuin palkatussa työssä. Selkeyden parantamiseksi direktiivi 86/613/ETY olisi korvattava tällä direktiivillä.
- (2) *Naisten ja miesten tasa-arvon etenemissuunnitelmassa*¹⁶ komissio ilmoitti, että parantaakseen tasa-arvoa koskevaa hallintotapaa se aikoo ”tarkastella EU:n nykyistä tasa-arvolainsäädäntöä, joka ei sisälly vuoden 2005 uudelleenlaadintaan, säädösten päivittämiseksi, nykyaikaistamiseksi ja uudelleenlaaditukseksi tarpeen mukaan”. Direktiivi 86/613/ETY ei sisälly tähän uudelleenlaadintaan.

¹² EUVL C , s .

¹³ EUVL C , s .

¹⁴ EUVL C , s .

¹⁵ EYVL L 359, 19.12.1986, s. 56.

¹⁶ KOM(2006) 92.

- (3) Neuvosto kehotti päätelmissään *Naisten ja miesten tasapainoiset roolit työpaikkojen, kasvun ja sosiaalisen yhteenkuuluvuuden kannalta*¹⁷ komissiota harkitsemaan, onko neuvoston direktiiviä 86/613/ETY tarvittaessa tarkistettava itsenäisten ammatinharjoittajien ja heitä avustavien puolisoiden äitiyteen ja isyyteen liittyvien oikeuksien varmistamiseksi.
- (4) Euroopan parlamentti on toistuvasti kehottanut komissiota tarkistamaan direktiiviä 86/613/ETY ja erityisesti parantamaan avustavien puolisoiden asemaa maatalousalalla.
- (5) Tiedonannossaan *Uudistettu sosiaalinen toimintaohjelma: mahdollisuudet, väylät ja yhteisvastuu 2000-luvun Euroopassa*¹⁸ komissio vahvisti, että on tarpeen toteuttaa toimia yrittäjyyteen liittyvien sukupuolierojen torjumiseksi ja työ- ja yksityiselämän yhteensovittamisen parantamiseksi.
- (6) Yhteisössä on jo voimassa eri säädöksiä, jotka koskevat tasa-arvoisen kohtelun periaatteen täytäntöönpanoa ja joita sovelletaan itsenäisiin ammatinharjoittajiin; tällaisia ovat erityisesti miesten ja naisten tasa-arvoisen kohtelun periaatteen asteittaisesta toteuttamisesta sosiaaliturvaa koskevissa kysymyksissä 19 päivänä joulukuuta 1978 annettu neuvoston direktiivi 79/7/ETY¹⁹ ja miesten ja naisten yhtäläisten mahdollisuuksien ja yhdenvertaisen kohtelun periaatteen täytäntöönpanosta työhön ja ammattiin liittyvissä asioissa 5 päivänä heinäkuuta 2006 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2006/54/EY²⁰ (uudelleenlaadittu toisinto). Tätä direktiiviä ei näin ollen pitäisi soveltaa aloilla, joilla jo sovelletaan muita direktiivejä.
- (7) Tätä direktiiviä pitäisi soveltaa itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja avustaviin puolisoihin, koska molemmat osallistuvat liiketoiminnan harjoittamiseen.
- (8) Direktiiviä ei pitäisi soveltaa seikkoihin, jotka jo katetaan muilla naisten ja miesten yhdenvertaisen kohtelun täytäntöönpanoa koskevilla direktiiveillä, erityisesti direktiivillä 2004/113/EY. Erityisesti direktiivin 2004/113/EY 5 artiklaa, joka koskee vakuutuspalveluita ja niihin liittyviä rahoituspalveluita, sovelletaan edelleen.
- (9) Tätä direktiiviä olisi sukupuoleen perustuvan syrjinnän estämiseksi sovellettava sekä välittömään että välilliseen syrjintään. Häirintää ja sukupuolista häirintää olisi pidettävä syrjintänä, ja se olisi näin ollen kiellettävä.
- (10) Perustamissopimuksen 141 artiklan 4 kohdan nojalla jäsenvaltiot saavat pitää voimassa tai toteuttaa erityisetuja tarjoavia toimenpiteitä, joiden tarkoituksena on helpottaa aliedustettuna olevan sukupuolen toimimista itsenäisenä ammatinharjoittajana taikka ehkäistä tai hyvittää ammattiuraan liittyviä haittoja. Periaatteessa ei pitäisi katsoa, että toimenpiteet, joiden tarkoituksena on saavuttaa tasa-arvo käytännössä, ovat vastoin naisten ja miesten tasa-arvoisen kohtelun periaatetta.
- (11) Tasa-arvoisen kohtelun periaatteen soveltaminen itsenäisen ammatinharjoittamisen alalla merkitsee sitä, että yrityksen tai muunlaisen itsenäisen ammatinharjoittamisen perustamiseen, varustamiseen tai laajentamiseen ei saa liittyä mitään syrjintää.

¹⁷ Asiakirja SOC 385, 4.12.2007.

¹⁸ KOM(2008) 412.

¹⁹ EYVL L 6, 10.1.1979, s. 24.

²⁰ EUVL L 204, 26.7.2006, s. 23.

- (12) On tarpeen varmistaa, että yritysten perustamisedellytyksiin ei liity siviilisäätöön tai perheeseen perustuvaa syrjintää aviopuolisoiden tai kansallisessa lainsäädännössä tunnustettujen avopuolisoiden välillä.
- (13) Avustavilla puolisoilla pitäisi olla omasta pyynnöstään oikeus saada vähintään samantasoinen suoja ja samoin ehdoin, erityisesti maksujen suhteen, kuin itsenäisillä ammatinharjoittajilla, ottaen huomioon heidän panoksensa perheyhteyksissä. Jäsenvaltioita pitäisi vaatia toteuttamaan tarvittavat toimenpiteet, jotta valinta olisi mahdollinen. Itsenäisten ammatinharjoittajien ja avustavien puolisoitten suojelun taso voi joka tapauksessa olla suhteutettu sen mukaan, miten paljon he osallistuvat perheyhteyksien toimintaan.
- (14) Raskaana olevien itsenäisten ammatinharjoittajien ja avustavien puolisoitten taloudellisesti ja fyysisesti suojattoman tilanteen vuoksi heille on myönnettävä oikeus äitiyslomaan, josta osan pitäisi olla pakollinen. Jäsenvaltioilla on edelleen toimivalta vahvistaa maksujen taso ja kaikki etuuksia ja maksuja koskevat järjestelyt edellyttäen, että direktiivin vähimmäisvaatimuksia noudatetaan. Kun otetaan huomioon itsenäisten ammatinharjoittajien ja avustavien puolisoitten erityistilanne, heidän pitäisi saada viime kädessä valita, haluavatko he pitää äitiysloman vai ei.
- (15) Itsenäisen ammatinharjoittamisen erityispiirteet huomioon ottaen naispuolisille itsenäisille ammatinharjoittajille ja avustaville puolisoille pitäisi mahdollisuuksien mukaan antaa mahdollisuus valita, ottavatko he taloudellisen korvauksen vai tilapäisen sijaisen äitiysloman ajaksi.
- (16) Sosiaaliturvajärjestelmien tehokkuuden ja toimivuuden parantamisesta lisäämällä kannustimia, parantamalla hallintoa ja arviointia sekä priorisoimalla menoja on tullut ratkaisevan tärkeää, jotta voidaan varmistaa eurooppalaisen yhteiskuntamallin rahoituksen kestävyys pitkällä aikavälillä. Suunnitellessaan tämän direktiivin täytäntöönpanoa varten tarvittavia toimia jäsenvaltioiden olisi kiinnitettävä erityishuomiota sosiaaliturvajärjestelmien laadun ja pitkän aikavälin kestävyys turvaamiseen ja parantamiseen.
- (17) Sukupuoleen perustuvan syrjinnän kohteeksi joutuneilla henkilöillä olisi oltava riittävät oikeussuojakeinot. Tehokkaamman suojelun turvaamiseksi yhdistyksillä, järjestöillä ja muilla oikeushenkilöillä olisi oltava valtuudet aloittaa, jos jäsenvaltiot niin päättävät, menettely joko uhrin puolesta tai häntä tukeakseen, sanotun kuitenkin rajoittamatta tuomioistuimissa edustamista ja puolustamista koskevien kansallisten menettelysääntöjen soveltamista.
- (18) Suojelua sukupuoleen perustuvalta syrjinnältä olisi tehostettava nimeämällä kussakin jäsenvaltiossa yksi tai useampi elin, jolla on valtuudet analysoida asiaan liittyviä ongelmia, tutkia ratkaisumahdollisuuksia ja antaa uhreille käytännön apua. Nämä elimet voivat olla samoja kuin ne, jotka vastaavat jäsenvaltioissa ihmisoikeuksien puolustamisesta, yksilöiden oikeuksien turvaamisesta tai yhdenvertaisen kohtelun periaatteen toteuttamisesta. Näiden elinten tulisi toimivaltuuksia käyttäessään ja tämän direktiivin mukaista vastuuta kantaessaan toimia johdonmukaisesti suhteessa ihmisoikeuksien suojeluun ja edistämiseen tarkoitettujen kansallisten instituutioiden asemaa ja toimintaa koskeviin Yhdistyneiden Kansakuntien periaatteisiin (niin sanottuihin Pariisin periaatteisiin).

- (19) Jäsenvaltiot eivät voi riittäväällä tavalla toteuttaa toimien tavoitetta, joka on yhtenäisen korkeatasoisen suojan takaaminen syrjintää vastaan kaikissa jäsenvaltioissa, vaan se voidaan saavuttaa paremmin yhteisön tasolla, joten yhteisö voi toteuttaa toimenpiteitä perustamissopimuksen 5 artiklassa vahvistetun toissijaisuusperiaatteen mukaisesti. Samassa artiklassa vahvistetun suhteellisuusperiaatteen mukaisesti tässä direktiivissä ei ylitetä sitä, mikä on näiden tavoitteiden saavuttamiseksi tarpeen,

OVAT ANTANEET TÄMÄN DIREKTIIVIN:

1 artikla

Aihe ja soveltamisala

1. Tässä direktiivissä säädetään puitteista, joilla jäsenvaltioissa pannaan täytäntöön itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja niihin, jotka avustavat tällaisen ammatin harjoittamisessa, sovellettava miesten ja naisten tasa-arvoisen kohtelun periaate niiden seikkojen osalta, jotka eivät kuulu direktiivien 2006/54/EY ja 79/7/ETY soveltamisalaan.
2. Direktiivi kattaa itsenäiset ammatinharjoittajat ja avustavat puoliset.
3. Miesten ja naisten yhdenvertaisen kohtelun periaate tavaroiden ja palvelujen saatavuuden ja tarjonnan alalla pannaan edelleen täytäntöön neuvoston direktiivillä 2004/113/EY.

2 artikla

Määritelmät

1. Tässä direktiivissä sovelletaan seuraavia määritelmiä:

- a) 'itsenäisellä ammatinharjoittajalla' tarkoitetaan kaikkia kansallisessa lainsäädännössä säädettyllä tavalla omaan lukuunsa ansiotoimintaa harjoittavia henkilöitä, myös maanviljelijöitä ja vapaiden ammattien harjoittajia
- b) 'avustavilla puolisoilla' tarkoitetaan itsenäisten ammatinharjoittajien aviopuolisoita tai kansallisessa lainsäädännössä tunnustettuja avopuolisoita, jotka eivät ole työsuhteessa tai osakkaita mutta osallistuvat säännöllisesti ja kansallisessa lainsäädännössä säädettyin edellytyksin itsenäisen ammatinharjoittajan toimintaan ja suorittavat samoja tehtäviä tai avustavia tehtäviä
- c) 'välittömällä syrjinnällä' tarkoitetaan sitä, että henkilöä kohdellaan sukupuolen perusteella epäsuotuisammin kuin jotakuta muuta kohdellaan, on kohdeltu tai kohdeltaisiin vertailukelpoisessa tilanteessa
- d) 'välillisellä syrjinnällä' tarkoitetaan sitä, että näennäisesti puolueeton säännös, peruste tai käytäntö saattaa henkilöt näiden sukupuolen perusteella erityisen epäedulliseen asemaan toiseen sukupuoleen verrattuna, paitsi jos kyseisellä säännöksellä, perusteella tai käytännöllä on puolueettomasti perusteltavissa oleva oikeutettu tavoite ja tavoitteen saavuttamiseksi käytetyt keinot ovat asianmukaisia ja tarpeellisia
- e) 'häirinnällä' tarkoitetaan tilannetta, jossa ilmenee henkilön sukupuoleen liittyvää ei-toivottua käytöstä, jolla tarkoituksellisesti tai tosiasiallisesti loukataan kyseisen henkilön arvoa ja tällä tavoin luodaan uhkaava, vihamielinen, halventava, nöyryyttävä tai hyökkäävä ilmapiiri

f) 'sukupuolisella häirinnällä' tarkoitetaan tilannetta, jossa seksuaalisväritteisellä fyysisellä, sanallisella tai ei-sanallisella haitallisella käytöksellä tarkoituksellisesti tai tosiasiallisesti loukataan henkilön arvoa ja luodaan uhkaava, vihamielinen, halventava, nöyryyttävä tai hyökkäävä ilmapiiri.

3 artikla

Yhdenvertaisen kohtelun periaate

1. Yhdenvertaisen kohtelun periaatteella tarkoitetaan, että minkäänlaista sukupuoleen perustuvaa syrjintää ei saa esiintyä välittömästi eikä välillisesti etenään siviilisäädyn tai perheaseman perusteella eikä varsinkaan, kun on kysymyksessä yrityksen perustaminen, varustaminen tai laajentaminen taikka kaikenlaisen itsenäisen ammatinharjoittamisen käynnistäminen tai laajentaminen.
2. Häirintää ja sukupuolista häirintää pidetään sukupuoleen perustuvana syrjintänä, ja sen vuoksi se kielletään. Sitä, vastustaako henkilö tällaista käytöstä vai alistuuko hän siihen, ei voida käyttää perusteena kyseistä henkilöä koskevissa päätöksissä.
3. Käskyä tai ohjetta harjoittaa sukupuoleen perustuvaa syrjintää on pidettävä syrjintänä.

4 artikla

Positiiviset erityistoimet

Jotta miesten ja naisten välinen täysi tosiasiallinen yhdenvertaisuus voidaan varmistaa, yhdenvertaisen kohtelun periaate ei saa estää jäsenvaltioita pitämästä voimassa tai toteuttamasta erityistoimenpiteitä, joiden tarkoituksena on ehkäistä tai hyvittää sukupuoleen liittyviä haittoja.

5 artikla

Yhtiön perustaminen

Siltä osin kuin on kysymys muista kuin mahdollisuuksia tiettyyn toimintaan koskevista erityisistä edellytyksistä, joita sovelletaan kumpaankin sukupuoleen yhtäläisesti, jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että edellytykset aviopuolisoiden tai kansallisessa lainsäädännössä tunnustettujen avopuolisoiden välisen yhtiön perustamiseksi eivät ole ankarammat kuin muiden henkilöiden välisen yhtiön perustamisen edellytykset.

6 artikla

Avustavien puolisoiden sosiaaliturva

Jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että avustavat puoliset saavat omasta pyynnöstään vähintään samantasoisien suojan samoin ehdoin kuin itsenäiset ammatinharjoittajat.

7 artikla **Äitiysloma**

1. Jäsenvaltioiden on toteuttava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että naispuoliset itsenäiset ammatinharjoittajat ja avustavat puoliset saavat omasta pyynnöstään oikeuden direktiivissä 92/85/ETY säädetyn pituiseen äitiyslomaan.

2. Sen varmistamiseksi, että 1 kohdassa tarkoitettut henkilöt voivat harjoittaa tässä artiklassa tunnustettuja oikeuksiaan, jäsenvaltioiden on toteuttava toimenpiteet sen varmistamiseksi, että he saavat riittävän korvauksen äitiyslomansa aikana.

3. Edellä 2 kohdassa tarkoitettu korvaus katsotaan riittäväksi, mikäli se takaa asianomaiselle henkilölle vähintään samansuuruisen tulon kuin tämä saisi terveydellisistä syistä tapahtuneen työskentelyn keskeytymisen vuoksi, tai jos tätä ei sovelleta, muun kansallisessa lainsäädännössä vahvistetun vastaavan korvauksen, kuitenkin kansallisessa lainsäädännössä mahdollisesti määrätyn ylärajan puitteissa.

4. Jäsenvaltioiden on toteuttava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että naispuoliset itsenäiset ammatinharjoittajat ja avustavat puoliset voivat mahdollisuuksien mukaan käyttää tilapäisiä sijaisia tarjoavia palveluita tai muita kansallisia sosiaalipalveluita 2 kohdassa tarkoitettuna korvauksen vaihtoehtona.

8 artikla **Oikeuksien puolustaminen**

1. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että tämän direktiivin mukaisten velvoitteiden täytäntöönpanoon tarkoitettut oikeudelliset ja/tai hallinnolliset menettelyt, mukaan lukien jäsenvaltioiden aiheellisina pitämät sovittelumenettelyt, ovat – myös sen työsuhteen päätyttyä, jossa syrjinnän väitetään tapahtuneen – kaikkien niiden henkilöiden käytettävissä, jotka katsovat, että heille on aiheutunut haittaa tai vahinkoa sen vuoksi, että heihin ei ole sovellettu yhdenvertaisen kohtelun periaatetta.

2. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että yhdistykset, järjestöt ja muut oikeushenkilöt, joilla kansallisessa lainsäädännössä vahvistettujen perusteiden mukaisesti on legitiimi intressi varmistaa, että tämän direktiivin säännöksiä noudatetaan, voivat aloittaa tämän direktiivin mukaisten velvoitteiden täytäntöönpanemiseksi säädetyn oikeudellisen ja/tai hallinnollisen menettelyn kantajan tai valittajan suostumuksella hänen puolestaan tai häntä tukeakseen.

3. Mitä 1 ja 2 kohdassa säädetään, ei rajoita sellaisten kansallisten sääntöjen noudattamista, jotka koskevat määräaikoja yhdenvertaisen kohtelun periaatetta koskevien kanteiden nostamiselle.

9 artikla **Korvaus tai hyvitys**

Jäsenvaltioiden on otettava kansallisessa oikeusjärjestyksessään käyttöön tarvittavat toimenpiteet, joilla varmistetaan tosiasiallinen ja tehokas korvaus tai, jos jäsenvaltiot niin päättävät, hyvitys tässä direktiivissä tarkoitettuna syrjinnän kohteeksi joutuneelle henkilölle aiheutuneista menetyksistä ja vahingoista tavalla, joka on varoitava ja oikeasuhteinen

kärsittyyn vahinkoon nähden. Tällaisen korvauksen tai hyvityksen enimmäismäärää ei saa vahvistaa ennalta.

10 artikla

Tasa-arvoelimet

1. Jäsenvaltioiden on nimettävä elin tai elimiä, jonka tai joiden tehtävänä on edistää, analysoida, valvoa ja tukea kaikkien henkilöiden tasa-arvoisen, sukupuoleen perustuvasta syrjinnästä vapaan kohtelun toteuttamista, sekä toteutettava niitä koskevat tarpeelliset järjestelyt. Nämä elimet voivat muodostaa osan virastoista, jotka kansallisella tasolla vastaavat ihmisoikeuksien puolustamisesta tai yksilön oikeuksien turvaamisesta taikka yhdenvertaisen kohtelun periaatteen toteuttamisesta.

2. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että 1 kohdassa tarkoitettujen elinten tehtäviin kuuluu

a) avustaa itsenäisesti syrjinnän uhriksi joutuneita henkilöitä näiden tekemiä syrjintävalituksia tutkittaessa, sanotun kuitenkaan rajoittamatta uhrien ja 8 artiklan 2 kohdassa tarkoitettujen yhdistysten, järjestöjen tai muiden oikeushenkilöiden oikeuksia;

b) teettää riippumattomia selvityksiä syrjintään liittyvistä kysymyksistä;

c) julkaista riippumattomia raportteja ja antaa suosituksia kaikista syrjintään liittyvistä kysymyksistä.

11 artikla

Tiedon levittäminen

Jäsenvaltioiden on huolehdittava siitä, että tämän direktiivin mukaisesti annetuista säännöksistä sekä jo voimassa olevista asiaa koskevista säännöksistä tiedotetaan jäsenvaltioiden alueella kaikin aiheellisin tavoin niille, joita asia koskee.

12 artikla

Suojan taso

Tämän direktiivin täytäntöönpano ei ole missään tapauksessa peruste alentaa jäsenvaltioissa jo saavutettua syrjinnänvastaisen suojan tasoa tämän direktiivin soveltamisalaan kuuluvissa asioissa.

13 artikla

Ilmoitukset

1. Jäsenvaltioiden on toimitettava komissiolle kaikki tämän direktiivin soveltamista koskevat tiedot viimeistään [kuusi vuotta direktiivin antamisen jälkeen].

Komissio laatii tiivistelmäraportin Euroopan parlamentille ja neuvostolle viimeistään [seitsemän vuotta direktiivin antamisen jälkeen]. Raporttiin liitetään tarvittaessa ehdotuksia tämän direktiivin muuttamiseksi.

2. Komission raportissa on otettava huomioon sidosryhmien näkökannat.

14 artikla
Täytäntöönpano

1. Jäsenvaltioiden on saatettava tämän direktiivin noudattamisen edellyttämät lait, asetukset ja hallinnolliset määräykset voimaan viimeistään [kahden vuoden kuluttua]. Niiden on viipymättä toimitettava komissiolle kirjallisina nämä säännökset sekä kyseisiä säännöksiä ja tätä direktiiviä koskeva vastaavuustaulukko.

Näissä jäsenvaltioiden antamissa säädöksissä on viitattava tähän direktiiviin tai niihin on liitettävä tällainen viittaus, kun ne virallisesti julkaistaan. Jäsenvaltioiden on säädettävä siitä, miten viittaukset tehdään.

2. Erityisolojen huomioon ottamiseksi jäsenvaltiot voivat tarvittaessa saada [kahden vuoden] lisäajan 6 artiklan noudattamiseksi.

3. Jäsenvaltioiden on toimitettava tässä direktiivissä tarkoitetuista kysymyksistä antamansa pääasialliset kansalliset säädökset kirjallisina komissiolle.

15 artikla
Kumoaminen

Kumotaan direktiivi 86/613/ETY [täytäntöönpanon määräajasta].

16 artikla
Voimaantulo

Tämä direktiivi tulee voimaan kahdentenakymmenentenä päivänä sen jälkeen, kun se on julkaistu Euroopan unionin virallisessa lehdessä.

17 artikla
Osoitus

Tämä direktiivi on osoitettu kaikille jäsenvaltioille.

Tehty Brysselissä

Euroopan parlamentin puolesta

Puhemies

Neuvoston puolesta

Puheenjohtaja